

Alternativ produktionsform kan være en attraktiv mulighed

Holistisk afgræsning kan være en del af løsningen på klimaproblemet ved kvægproduktionen.

Der står en klimaudfordring og banker på kvæglandmandens dør. En udfordring som vil betyde øgede omkostninger, hvis vi ikke i fællesskab finder bæredygtige løsninger.

En af løsningerne kan være at kigge tilbage i historien og dér finde inspiration til fremtidens kvægproduktion. Eller man kan kigge til nutidens savanner i Afrika, hvor der forekommer store flokke af drøvtyggere som eksempelvis gnuer. De bevæger sig rundt på sletterne og æder intensivt i korte perioder, hvorefter de flytter sig, når de har ædt det meste og gødet på området.

I flokken holder dyrene sig tæt til hinanden, da rovdyr hele tiden vil

være rundt om dem for at skaffe sig føde. Den bedste måde at beskytte sig på er at holde sig tæt sammen, og denne adfærd sikrer også, at de træder gødning og græs ned i jordskorpen. Dette forhold forøger humuslaget og dermed kulstofindlejring i den øverste del af jorden, hvilket både gør jorden mere frugtbar og resistent overfor tørke.

Jorden bliver bedre til at holde på vand og næringsstoffer, og det er vigtigt for at bibeholde frodigheden og dermed fødeemner til dyrene på savannen.

Intensiv planteavl kan derimod få humuslaget til at svinde ind. Det gør, at jorden har sværere ved at holde

Bovi

1. Flytning af dyr i Vejle Ådal. Foto: Troels Løwig Larsen.

2. Lidt udenfor Vejle bor Michael Kjerkegaard, og han har gennem mere end 10 år drevet sin kvægbesætning efter holistisk planlagt afgræsningsprincip. Foto: Troels Løwig Larsen.

3. Michael Kjerkegaard har vist, at humuslaget opbygges med en god centimeter om året, når man afgræsser holistisk. Foto: Troels Løwig Larsen.

på vand og næringsstoffer, som så vil blive vasket ud og løbe mod sårbare vådområder.

En af løsningerne kan være at etablere holistisk planlagt afgræsning. Her efterligner man flokkens adfærd på savannen ved at græsse mindre områder intensivt med sit kvæg, og flytte dem videre hyppigt.

Det giver en række positive resultater på områder, som vægtes højt i befolkningen. Humuslaget i jordoverfladen opbygges gradvist, næringsstoffer optages fra højere liggende områder, og biodiversiteten øges.

Holistisk afgræsning i Vejle Ådal
Lidt udenfor Vejle bor Michael Kjerke-

gaard, og han har gennem mere end 10 år drevet sin kvægbesætning efter holistisk planlagt afgræsningsprincip.

Besætningen består af 100 moderdyr som græsser i Vejle Ådal. Køer med kalve græsser på marginaljorderne, mens ungtyrene opdrættes på de bedste græsmarker.

Dyrene flyttes hyppigt efter afgræsningsplanen, og vender tilbage til de samme græsarealer flere gange hen over året, når disse har haft en pause.

Dyrene græsser også ude om vinteren, idet visse marker efterlades med en vis mængde græsvækst, som nærmest kan betegnes som "stående hø".

Michael Kjerkegaard har vist, at humuslaget opbygges med en god

centimeter om året, når man afgræsser holistisk, og en af biologerne fra Vejle kommune istemmer, at produktionsformen giver resultater i form af blandt andet mere biodiversitet.

Han udtrykker også et stort ønske om, at marginaljorderne i ådalen bliver henlagt i permanent græs med afgræsning til kvæg, heste, geder og får. Denne tilgang vil også være en del af løsningen på de problematiske miljøforhold i Vejle Fjord, hvor for mange næringsstoffer løber ud i fjorden og efterlader store områder uden liv.

Marginaljorder med permanent græs vil kunne absorbere en del af næringsstofferne, inden de når Vejle å og bliver ført ud i fjorden.

Afgræsningsmark for ungtyrre. Foto: Troels Løwig Larsen.

På landsplan peger biologen på, at der mangler 100.000 kreaturer til at græsse på vores marginaljorder, og at deres indsats ville være gavnlig for biodiversitet, klima og miljø samtidig med, at vi ikke ville behøve at importere oksekød.

Omkostningslav mælkeproduktion

Ved Ribe bor Mark Hardebol, som driver mælkeproduktion med sæsonkælvning efter holistisk afgræsningsprincip.

Her er daglige flytninger af dyrene en central del, der sikrer, at køerne gennem laktationen får mest mulig energi fra græs. Der fodres ikke med andre foderemner, og det betyder også, at ydelsen pr ko ikke er så høj, som vi ser hos den intensive mælkeproduktion.

Til gengæld er omkostningerne ekstremt lave, da der ikke indkøbes tilskudsfoder, og der kun er et lille behov for eksempelvis maskiner og ekstern arbejdskraft.

Synes økonomien er fin

Hvad så med økonomien? Michael Kjerkegaard skilter gerne med, at det også er en god forretning.

Han og familien har nogle principper, som danner grundlag for beslutninger vedrørende landbrugsdriften. Det skal grundlæggende være godt for naturen, men

også godt for blandt andet familielivet, økonomien og friheden.

Derfor overvejes investeringer grundigt, før de føres ud i livet, og mange gange skrotes ideerne, fordi de ikke bidrager til at understøtte det liv, som familiens ønsker at leve.

Flytning af dyrene er sat i system, så andre også kan afhjælpe ved behov, og dyrene er vant til at passere fra fold til fold.

Mark synes også økonomien er fin, og så glæder han sig over, at jorden gradvist

bliver bedre til at absorbere vand og modstå tørke, så der hele tiden er fremvækst af græs til dyrene.

Han er som Michael optaget af at holde investeringerne nede på et absolut minimum, og det fortæller han beredvilligt til unge landmænd, når de besøger bedriften.

Perspektiver for fremtiden

Måske kan disse eksempler være nogle af mulighederne for kvæglandbruget og den enkelte landmand.

Samfundet har fået øje på klimaudfordringerne ved kvægproduktionen, og vi kan i fællesskab råbe nok så meget, men vil nok ikke blive hørt.

Men hvis branchen selv kan vise, at man ved eksempelvis etablering af permanente græsarealer på marginaljorder med afgræsning og deraf indlejring af kulstof i jorden og forbedring af biodiversitet går positivt ind og bidrager til løsninger, vil man nok møde en bredere politisk forståelse ■